

Ese de două ori în septemana: **Joi-a** și **Dominec'a**; era candu va pretinde importantia materieloru, va esi de trei seu de patru ori în septemana.

Pretulu de prenumeratiune,

pentru Austria:

pe anu intregu	8 fl. v. a.
„ diuimate de anu	4 fl. v. a.
„ patrariu	2 fl. v. a.

pentru Romania si strainatate:

„ anu intregu	12 fl. v. a.
„ diuimate de anu	6 fl. v. a.

ALBINA.

Prenumeratiuni se facu la toti dd. corespondinti ai nostri, si de a dreptulu Redactiune **Stationsgasse Nr. 1**, unde sunt a se adresa si corespondintiele, ce privescu Redactiunea, administratiunea seu speditura; cate vor fi nefrancate, nu se vor primi, era cele anonime nu se vor publica.

Pentru **anuncie** si alte comunicatiuni de interesu privat — se raspunde cate 7 cr. pe linia; repetirile se facu cu pretiu scaziutu. Pretulu timbrului cate 30 cr. pentru una data se anticipa.

Budapesta, in 26 maiu n. 1875.

Pentru ca se fimu precisi la constatarea unui adeveru tristu si mare, vom spune pre scurtu si simplu, ca:

Nici candu unu guverniiu, salutat la venirea la putere atatu de generalminte, nu si-a perdutu prin portarea sa de cateva septemani — atatu de multu incredere, si n'a produsu atata instrainare, casu guverniiu magiaru de astadi, guverniiu Tisza-Wenkheim!

De la anulu 1860, de 16 ani adeca, de candu omnipotentulu *Bach*, urma *Goluchowsky*, din cea mai nemedilocita apropiare avuramu ocaziunea a observá premenindu-se — din colu si din cocu de Laita — peste 20 de ministeria, cu diferite programe, tendintie si tienie: nici unulu inasa nu ni dede — curiosulu aspectu, pre care ni-lu dá — liberalulu ministeriu magiaru dela 1875!

S'a facutu fusiune de partite, s'au parasitu programe, s'au intonatu calamitati si pericle publice pentru statu, s'au facutu promisiunile cele mai positive pentru imbunetati si reforme, si anume pentru stricta si onorabile esecutare a legiloru, intru interesulu tierii si alu poporaloru, si — dupa tote acestea, ministeriiu ajunsu la putere, nu numai ca nu sciú raspunde asteptariloru inspirate, ci pre curendu se areta inca mai pucinu de catu cele precese — seriosu si scrupulosu intru ingagiamentele sale, si — mai pucinu respectoriu a drepturiloru si necasuriloru poporalu, *justificandu* pe langa acestea, prin'o limba rabulistica agera, tote conceptele si ideiele de dreptu si de trebuintie!

Din tote partile se redica voci, ca sub acestu guverniiu abusurile nu se impucina, ci inca sporescu; administratiunea publica nu se indrepta, nu se moralisezia, ci desfreulu puterii inca s'a mai maritu, si — tendintia merge, mai multu a pune pumnulu in gura celoru ce se vaiera pentu reu, astfelu mai multu a innadusi strigatele, decatu a cerceta si vindeca reulu!

Intre astfelu de imprejurari — cine se va mira ca omeniiu opozitiunei din stanga extrema, facia de acestu guverniiu si de partia lui, deja incepu a se manifestá in tonulu celei mai inversiunate dusmanie, pre cum nu ii-am mai vedutu manifestandu-se nici chiar facia de *Lonyoy!*

Pana si leialea si moderat'a opozitiune a celoru din drept'a extrema, a conservativiloru — incepu a fi amara, si — a se pronuncia intr'unu tonu, drasticu, neindatenatu in acea parte.

Tochmai in conferintia de sambat'a trecuta a acestei partite conservative, baronele de *Sennyey* fece o minunatu de nimerita paralela intre modulu de guvernare a violintiloru si siretiloru de la putere, si intre a sa programa, basata pe ordine, disciplina, sinceritate.

Si apoi — cine nu scia, ca la intrarea in functiune a acestui guverniiu, firesce pe temeiulu vorbeloru celoru mari, mai vertos ale dlui *Colomanu Tisza*, si din un'a si alt'a extrema s'au rostitu cuvinte de — bunavointia si de asteptare cu incredere — a fapteloru!

Si — totu in legatura cu acestea, cine nu scie, ca si chiar opozitiunea nationale din Dieta, atatu cea a *Sassiloru*, catu si a *Romaniloru* si *Serbiloru* impreunata, a salutat de asemenea cu incredere — acelesi solene ingagiamente ale noului ministeriu magiaru, prin care salutare, in ochii multoru Romani, ma si

multoru straini, dedati cu capitularile naintea puterii, — a devenitu suspicionati si resp. au fost ren atacati!

Si dupa tote acestea, si mai vertosu — publiculu nostru romanu, dupa datele ce noi cu credintia constataramu, si notaramu — despre tendintia si portarea acestui guverniiu magiaru, si dupa espectoratiunile sale ocazionale in Dieta, anume facia de deputatii nationali, principalminte in timpulu mai din urma la interpelatiunile facute din partea acestora, tocmai pentru sterpirea abusuriloru, intru interesulu legii si dreptatii; dupa ce prin o esperintia de aproape trei luni de dile, nu fuseramu in stare, a descoperi in activitatea acestui ministeriu — unu unicu actu, o unica fapta, adeveratu buna si amica poporalu nostru, ba din contra dupa-ee politic'a destructiva, precum vom ave ocaziune a areta din tota tiente si tote measurele sale, incepu a se continua in modu inca mai apertu si violent: credemu ca — nime nu va afla, decatu de totu naturale enunciatune, conforme acestoru imprejurari, si din partea clubului deputatiloru nationali de la Dieta, carea intr' adeveru a urmatu si suna:

Din acelu motivu, fiindu ca deputatii nationalitatiloru dela Dieta Ungariei, in butulu tientei loruleali espectative, ce au fost statorit'o facia de nou'a situatiune, prin conclusulu luat in seainte de clubulu loru din 9 si 10 martiu 1875, si au adus'o la cunoscintia publica, si conformu careia ei pre guverniiu nou, numitu celu **liberale**, tocmai pentru acesta atributiune a sa, precum si pentru solenele sale apromisiuni publice, l'au intempinat cu incredere, si nu i-au ingreunatu de feliu activitatea, in acea sperantia, ca acestu nou guverniiu si elu din a sa parte apretiuindu tiente loruleiale, pelanga vindecarea celoralalte necasuri comune ale tierii, se va adoperá a face se incete si justele gravamini ale nationalitatiloru, — dar acesta sperantia a loru, prin procederea si measurele de pana acuma ale guverniiului, precum si prin respicatiunile sale din timpulu mai din urma — vedind'o nulificata, ma inca esperiindu, ca pe langa asta stare a lucruriloru, guverniiu nu s'a straduitu a areta nici chiar bunavointia pentru o apropiare sincera:

Clubulu deputatiloru nationali de la Dieta, in siedintia sa de astadi, a ajunsu la aceea convictiune si resp. constatare, ca — nu i remane decatu a-si continua si afirmá lupt'a politica si mai de parte, numai de pre terenulu opozitiunei; de unde deci, parasindu pusetiunea interimale observativa, si-va continua — si tiene ca trebuie continuata — politica nationale, pe temeiulu programei cunoscute.

De aci procedindu,

Recomenda si doresce sustinere si activitatea cluburiloru tienteali, deja essistinti seu de aci in colia

infintiande, pe temeiulu programei sale. —

Facia de alegerile pentru Dieta, ce este se urmedie, afla de lipsa, a conservá pe langa program'a sa, resp. a ocupa de aci nainte tote acele cercuri electorali, cari prin infiuntia sa morale se potu pastra, resp. ocupa.

In fine:

Recomenda alegetoriloru, ca se primisca candidati pentru ablegatia numai dintre credintiosii programei nationali opozitionali, si se puna in lucrare tote cele permise de lege, pentru asecurarea invingerei acelor candidati la alegere.

Pesta, in 20 maiu 1875.

Antoni Mocioni mp.

presiedinte;

B. Mircea Stanescu mp.

notariu,

in numele Clubului deputatiloru nationali dela Dieta.

Actum est!

Adunarea din Sibiiu — a luatú dejá pusetiune.

Precum amentiramu la capetulu nrului 29 alu foiei nostre, sub rubric'a *„Mai nou,“* asiá s'a si templat. Conferintia romana nationale, adunata din tota Transilvania in Sibiiu, dupa discutiune lunga si agera, domineca sera catra 10 ore, aproape in unanimitate, pronuncia **absoluta passivitate** facia de alegerile ce au se urme in curendu pentru Dieta magiara din Budapesta.

Publiculu romanu scia ca noi, nainte da trei ani, ne-am dechiaratu contra passivitatii absolute, asiá cum se practica ea pe atunci in acele parti; scia si aceea, ca noi si atunci, dar si in facia adunarii din Sibiiu am dechiaratu, cumca ori-ce s'ar decide, numai se fie in solidaritate, si se se esecute cu onore si rigore, noi vom reconosce si sustiene din a nostra parte cu indatenat'a-ni supunere.

Atatu depesiele telegrafice, catu si corespondintiele ce primiramu despre procederea si rezultatulu adunarii din Sibiiu, sunt calificate de a ni dovedi, cumca conditiuniloru amentite s'a satisfacutu.

Trei puncturi seu momente principali sunt, cari merita tota atentiunea, si anume:

Antaiu, ca adunarea din Sibiiu a renoitu dechiararea de aderintia la program'a de la 1848;

A doua, ca toti participantii — pan' la unulu — s'au ingagiatu la **solidaritate**;

A treia, ca conclusulu pentru **passivitate absoluta** s'a luatú aproape in unanimitate, dupa constatarea din firu in peru — prin imprejurarile faptee, cumca activitatea pentru natiunea romana din Transilvania nu pote se aibe alte consecintie, decatu daunose si rusinose.

Inca doue precautiuni merita a fi amentite si aprobate: a) ca adunarea si-a inceputu enunciarile prin manifestarea de leialitate si patriotismu; b) ca — si-a datu truda a combina celu mai corespondiatoriu modu de esecutare a concluseloru sale.

Si acum noi intrebamu:

Care este propriamente adeveratulu intielesu adeverat'a valóre si importantia a concluseloru din Sibiiu?

Este manifestarea totalei, completei **nemultiamiri a Romanimeii din Transilvania** — cu legile, institutiunile, administratiunea domniloru de la putere; este celu mai invederatu votu de ne'ncredere pentru tota steapanirea, tota politica erei noue de la 1867 in coci.

Cine acest'a nu vede si nu pricepe, orbu trebuie se fie; ér cine de naintea acestei manifestatiuni si 'nchide ochii, — de alu aceluia patriotismu, semtiu de dreptate si umanitate — Ddiu bunulu se ne ferisca!

Se intielege, ca in facia concluseloru din Sibiiu, contrarii acelora, domnii de la putere, si-vor pune tote silintiele pentru d'a dovedi, cumca poporulu nu consente cu inteligintia sa, adunata la Sibiiu. Deci cei ingagiatu prin conclusele amentite, se-si tiena de sacra detorintia, chiar de o cauza de onore, a splica poporulu pretotindenia intielesulu si motivele acelorasi conclusele.

Sub acestu punctu de vedere, in acestu intielesu, si cu acesta presupunere — noi salutamu conclusele de la Sibiiu. —

Budapesta, in 26 maiu n. 1875.

Astadi mai multe foi ale domniloru publica articli principali despre **passivitate** a Romaniloru din Transilvania. Multe baderanii insira; dar vorb'a lunga se concentra pre scurtu — intru atata, ce pronuncia chiar „Ellenör“ si „P. Lloyd“, foile mai aproape inspirate de dlu min. **Tisza**:

Passivitateu Romaniloru nu ii supera pre dnu magiari de feliu; dar — se necagescu de moarte sa cutedia vlahii, a negá uniunea Poporulu sermanulu — e bunu; dar amagitorii sei, advocatii si popii romani, acoi'a trebuie pedepsiti ca se remana esemplu inspaimentatoriu in istoria!

Tota puterea si autoritatea statulu magiaru trebuie pusa in lucrare, pentru ca poporulu romanu se se scota de sub influintia — inteligintiei sale!

„Noi nu potemu concede, ca unele subiecte fora credintia si omenia, fora anima si pricepere pentru interesele propriei nationalitati, se aibe puterea, d'a tiente legatu in legaturele prostiei sistematice — o poporatiune numeroasa, — scrie „P. L.“ ér „Ellenör“ urla in turb'a sa:

„Tocmai pentru ca — este un'a dintre cele mai triste aparitiuni, a eschide unu poporu intrégu din vietia constitutionalu, ni esprimemu cea mai intetitorie dorintia, ca acestei situatiuni se se puna capetu in celu mai scurtu timpu si in celu mai decisivu modu! . . .“

„Aci se recere o politica fora tota crutiarea!“

Apoi vorbesce despre agrimea draconica, si in fine despre — miserabilitatea activistiloru.

Astfelu „Ellenör“ pecatele domniloru le incarca asupra inteligintiei romane! Ce perfidia machiavelistica! candu este sciutu, ca domnii magiari prin barbarele lor legi si prin — si mai barbar'a lor procedere la alegeri — au scos pre Romani din vietia constitutionalu; si candu asemenea e sciutu, ca — domnii magiari, prin denegarea mediloceloru de cultura, au condamnatu pre poporulu romanu la escintia si lu-tienu in orbia, pentru ca se nu pricepu nedreptatile ce ni facu in vietia de statu: si acuma — eta ca — ei imputa inteligintiei romane — nepatriotic'a si neuman'a loru propria politica!

Nu Vi e rusine, domniloru! Credeti ca poporulu romanu nici atat'a minte n'are, ca se scie ca — cine i face legi rele; cine pre cele catu de pucinu bune — i le calca in piciora; cine — nu i spriginisce scolele si invetiamentulu seu cultura?!! — Atunci ve insielatire. —

Unele foi magiare, precum anume „*Reform*“ si „*Magy. Politika*“, nu mai sciú de necasu, cum se-si verse veninulu, decatu — punendu ér via' pre *Babesiu*, pre amestecarea sa in afacerile Transilvaniloru, — macar ca acesti'a i-au respisu amesteculu, si —

ca influinta lui nu e de nici o inse-
ate, ca — nime nu asculta de elu!

Vedeti, ce sunt peccatosii de denunci-
anti; constata, ca Babesi n'are nici o influ-
inta, ca de elu nu asculta Romanii, si totusi
— o cestiune romana nationala n'o potu
atinge si desbata fora a trage si pre Babesi
in eu, si a nume, fora de a-i atribui acestuia
tote miscarile si conclusele, cate loru nu li
vinu la socotela!

(In nrulu seu de marti, „Reform“ se
acacia si de „Giz. Trans.“ pentru ugitatiu-
nile ei in contra activitatii.)

Inca cu o scornitura nu se sfiesu anta-
gonistii nostri a esti la lumina, cu aceea, ca
Babesi s'ar fi ingaggiatu a face, ca si din cocoi.
in partile ungare-banate. Romanii se adopte
politica de passivitate, insa in asi modu, ca
alagerele se se esse utu, si apoi cei alesi se nu
intre in Diet'a magiara.

Acesta scornitura trebuie se o desmin-
timu respectu si solenelu!

Au auditu contrari nostri sunetu. dar
— nici nu sciu, din care parte vine si nici ca
— ce propriamente insemna elu!

Cu totulu de alta este vorba; precum
nu vom lipsi a areta la tim n'u sou in acesta
foia. —

Budapesta in 14/26 maiu 1875.

Pentru — nu mai s'imu a catea ora ince-
pepe a se expandi si inca acuma cu mal
multa tenacitate — fain'a: intai, ca de
buna s'era are se se intempe catu mai curandu
o intelnire a coloru trei Imperatori
de la media-nopte — in Ems; a
d'ou'a, ca de buna s'era are se u ma in
Brussels o intelnire a lui Thiers cu Impe-
ratulu Alexandru, dorindu acesta a vede
si agrai pre veteranulu illustru barbaru de statu,
alu carui spiritulu propriamente conduce astadi
pe Francia re onvalescente.

Ambele intelniri so fie din iniciativ'a
Imperatulu Alexandru si — ambele
intru interesulu pacii, spre consolidarea con-
stetia in Europa. —

In Francia, dupa tote scriile mai
noue, este temere de o crisa — nu numai in
cabinetu, ci chiar in presidiu'ta Republicei.
In legea electorale ce este se se votede, gu-
vernulu tiene mortis'u pentru alegerea dupa
cercuri, precandu partia republicana intraga
voesco a pastru modulu de alegere de pana
acuma, dupa departamente prin liste. Pentru
unu casu deca acestu modu ar re si in maio-
ritate, nu numai guvernulu, ci chiar si pres-
ied ntele Republicei ar fi gat'a a demisionu.

Budapesta, in 23 maiu n. 1875.

Er avomu se notamu unu lucru curiosu,
faina temeraria si frivolu — dupa oficiosulu
„Hon.“ In nrulu seu de ieri, sambata, si
sonme in celu de s'era ni spune, ca invetiati-
ii romani din Marmatia s'au contielesu a in-
tomeid o „Reunione a loru propria.“ firesce pen-
tu scopurile invetiatiiloru romani si ale in-
vetiamentu romanu; dar Eppulu Pavelu de
la Gherla, intielegendu de acesta intentiune, a
reprobat'o, si astfelu planulu a cadint'!

Redactiunea adauga: „cu dreptu cuvintu;
caci Reunionea tuturoru invetiatiiloru din
Marmatia in florindu frumosu, ar fi peccatu a
o sfasiat'!“

Ah! Ce argumentu fariseiescu; par' ca
prin aceea, ca invetiatiiloru romani s'ar consti-
tuiti naturalmente, pentru scopurile loru cele
mai de aprupe, ei si chiama ea loru nu s'ar
perfectiun'a, ci — de'eriora; si — casi candu
perfectiunarea loru de invetiatiiloru romani ar
fi tocmu naturalu si normale intru invetiati-
oarii magiari si ruteni.

Dar — se lasamu pre fariseulu ma-
giaru, se argumentede, cum i spune negru
anima, si numai atat'a se-i facemu priceputu,
ca — romanii nu potu avu Eppu, nici de s'ar
chiamu acela de 10 ori O'tonu, er nu Povel,
carele se fie capabilu de at'ata netrebnicia, ca
se impedece pre invetiatiiloru, a se perfectiun'a
a advenat'a, sac'a loru chiamare, de invet-
atiiloru romani, pentru Romani. Asia se sciti. —

Orbi'a si cutesarea la culme!

„Mortu calarescu iute, — dice pro-
erbulu nemtescu.“

Domnii magiari de la potre — inca
calarescu iute spre perirea loru. Acesta
este convictiunea nostra, asi'a de firma,
precatu de tare scimu, ca — deca este
pe lume dreptate si omenia, nedreptatea
si neomenia trebuie se patiesca rusine si
pedepsa, er — deca nu este pre lume
dreptate si omenia, apoi tocmu prin ma-
nifestarea acestei credintii din partea
domniloru, curandu furia seibateca va
se se destepte in masele cele mai pote-
rice si mai crude de catu ei, si — ei cei
d'antai au se sorba zam'a!

Dupa a nostra convictiune, astadi,
candu tote, numai publicitatea nu se mai
pote impedece, pentru poporale mice si

marginite, numai unia garantia de os-
sistintia si prosperare mai remane, tie-
nerea din tote poterile, din totu sufletulu
la — **credint'a in dreptate si
omenia. in cea mai curata si invederata
dreptate si omenia.**

Domnii magiari, astadi la potere,
credu a se pote joca cu dreptatea si cu
omenia. De o suta de ori ni-an datu probe
despre acesta. Eca ici inca un'a.

Dlu Réthy, inspectorele guvernialu
de scole din Unadóra, a fost atacatu uritu
in „Hon.“ intru altele cu argumentulu,
ca — „cochetedia cu romanii si doresce a
sustiené cursulu romanu la preparand'a
de statu din Deva.“

Vedeti, ce este crim'a unui domnu
magiaru! Cochetedia cu Romanii; adeca:
nu se manca cu ei, nu ii batjocuresce si
nu ii denuncia de patrioti rei, ci — ii afla
omeni si cetateni de omenia. Apoi —
nu e lucru criminalu acesta la domnii
magiari?!?

Dlu Réthy — „tinde a sustiené cur-
sulu la preparand'a din Deva.“ Infri-
cosiata foradelege! Eu s'o splicamu in
tota ma'imea e. Guvernulu magiaru, din
banii nostri commu, a redicatu in medilo-
cu done cursuri si romane, pe langa trei
magiare; jurni romani au inceputu a pro-
fita de cursurile romane; acesta a inceputu
a doré pre domnii magiari; deci nesco-
cira ca — acolo se cultiva spiritulu daco-
romanismului; caci se folosesc carti di-
dactice din Romania si se cetesce — „Al-
bina“ astfelu nu numai se delaturara
cartile, se disciplinara unii profesori si
se proserise „Albina“, ci si invetiamen-
tulu romanu se reduce la unu cursu! Im-
punge insa de morte in ochi si atat'a —
fratietatea si toleranti'a magiara, si asi'a

— striga domnii in „Hon.“ ai carui
omeni sunt astadi la potere: „diosu cu
cursulu romanu!“ „Diosu cu Réthy, care
vré se-lu sustiena!“

Dlu Réthy, tremurandu vine nain-
tea esiafotulu si se scusa si jura ca —
nu cochetedia cu Romanii, ci este chiar
scole magiare prin satele romanesci din
Unedóra, in cari una mia de copii ro-
mani invetia magiariesce, adeca — se
magiarisedia; ca — de felu nu e adeva-
ratu, cumca ar vré se sustiena cursulu
romanu la preparand'a de statu din Deva,
etc. etc.

„Nu-ti credemu; nu-e pardonu,“ —
striga esiafodistii de la liberalulu
„Hon.“ Dar deca vrei se-ti credemu, eca
ocasiunea:

„Puna Réthy tota p'ra in miscare,
ca cursulu romanu de la preparand'a
din Deva, care cursu este de prisosu, se
se sterga, si deca acesta a va succede, noi
din anima bucuuros vom fi intre sincerii
sei onoratori!“

Am tradusu aceste cuvinte vorbal-
minte din „Hon.“ nrulu de vineri s'era,
in 21 maiu 1875.

Si deca ael, in aceste cuvinte, se
mai cuprinde unu picutiun, macar numai
catu e granuntele de mustariu — omenia
si dreptate, apoi atunci — iertatu se li
fie — acestoru omeni desomeniti, aces-
toru monstre politici-nationali!

Si acum ne intrebamu, si intrebamu
pre cei ce au mai pastratu una umbra de
minte si onóre in sine: nu bre ca nesce-
nebum acesti omeni derima tote conditii-
nile de coexistintia a poporatoru acestei
patrie commu?! Nu bre ei de a dreptulu
lucra la derimarea acestei patrie?! Nu
bre ei s'emanu cu ambele mane semen-
tia celei mai ne'mpacabili ure intre Ma-
giari si Romani?!

Si apoi — pre noi ne numescu agi-
tatori si contrari ai patriei commu!

Retornati — orbiloru, dela calea
peririi! Veniti-vo in ori, ametitiloru de
potere, ingamfatiiloru de norocu!!

Diet'a Ungariei.

Svatulu tieroi mai tieni ultimele s'iedin-
tie meritorialu in asta sesiune veneri si sam-
bata, 21 si 22 l. e. si apoi luni in 24 l. e. se
incheie Diet'a. Dilole interpelariiloru si a res-
punsuriloru fara acesta, si chiar de aceea

cele potrota in Casa reprezentativa in ace-
stea dile ni dau o ionsa fidele despre tienut'a
si intentiunile dloru magiari facia de nationa-
litate. Noi punomu nainte cetitoriloru nostri
unu reportu detaiatu, ca asi'a se pote catu de
usioru asi form'a o opiniune despre bunavo-
inti'a stepaniloru facia de nationalitate asu-
prite. —

In data dupa cele formali, veneri la 21
l. e. se apuca (l. Tisza se) respunda la inter-
pelatiunea lui V. Babesi ce o publicaramu
in estonsiune in nrulu precodinte alu „Albi-
noi.“ Noi reproducemu acestu respansu in totu
cuprinsulu si rogamu a fi comparatu cu inter-
pelatiunea lui V. Babesi.

C. Tisza dice: „On. Casa! De mi-aducu
bine aminte — alalta ieri indrepta dlu deput.
V. Babesi catra mine o interpelatiune, in
careu — premittendu pareroa ca in Ungaria
scapota forte tare moralea publica si respec-
tulu facia de lege prin abuseriloru chiar a
functiunariiloru — su chiamati se essecute le-
gle si se li castige respectulu cuvintu — mi-
ceru se-i respundu la cinci intrebări. (Ael
cetesce interpelatiunea lui V. Babesi, ce o
publicaramu in nrulu precodinte.)

„On. Camera! Mai antaiu voi se re-
spandu la cele doue intrebări din urma, caci
prin acetea se pretinde de la mine ceea ce
nu-mi sta in potere, si daca asi face destulu
cereriloru acestora, eu insu-mi asi vatom'a le-
gea, adeca tocmu ce accentua dlu Babesi mai
tare in interpelatiunea sa. Aceste doue in-
trebări se referescu la conscrierile electorali,
la dreptulu de alegere.

„De a purescu comitetulu centrale din
cottulu Temisiu pre o cale greita si nelegale
la rovederea lucrariiloru comisiunii conscrie-
torie: atnoi cei nedreptatii au se-si cerce
dreptulu pe calea legi prin reclamari la
comisiunea centrale; er nedandu-li ascult-
tare nici asta, se reclame la Curi'a reg. La
min. de interne inse nici la o intemplanu nu
au de a recurge, caci est'a nu numai nare
ataro potere, dar i este chiar opritu a se
amestece in atare cestiune. —

„Ce se referesce la celea lalte intrebări,
dlu deputatu ni spuse numai, ca in urm'a abu-
suriloru oficiali si a calcariiloru de lege prin
insei functiunarii essecutori de lege — se
manifesta in intraga tier'a si cu deosebire in
unele parti, anumitu inse in cottulu Temisiului
scapetarea moralitatii publice. Eu inse de-
chiaru cu tota resolutiunea, ca n'am cuno-
sciintia se fie abuserile si calcariile de lege
asi'a de generati si consecuti in intraga tier'a,
ba nici in cottulu Temisiului peste totu; apoi
mai trebuie se dechiaru ael ca este o procedura
nejustificabilu a defaima integulu corpu de
functiunari din tier'a fora cova base si docu-
mentu. (?) !

„Seiu ca se templa abuseri ici-colia, si
de cate ori se templa am grigitu si gr'gescu
se-mi vina la cunosciintia si si procedu facia
de elu dupa tota strictetia legii; o invinuire
asi'a de generale cum fece dlu Babesi inse
nu potu se o constatu, ci — ca un'a ce con-
tradice adeveralu — o respingu simpluminte.
(Aprobári in centru !)

„Dar apoi ce dispusetiuni asi si pote lua
in acesta dreptiune cu privire la o atare in-
vinuire generale, daca ar fi si basata pe casuri
speciali? Pote ca ar trebui se esmitu comissari
inchissitiunali in intraga tier'a, ori dora in
cottulu Temisiului, fiindu ca se afirma, ca aici
ar fi cele mai dese abuseri? — Multiamescu
lui Dileu ca n'afiu lips'a acestei dispusetiuni,
dar daca s'ar vedi atari nelegalitati — ca cele
atinse de dlu Babesi — si ar trebui se esmitu
comissari inchissitiunali: atunci asi dispune
se se inchissitiunede nu numai faptele ne-
legali ale functiunariiloru, ci si ale altora.
Apoi nu sciu asupra cui ar cadé atunci celo
mai grele urmări. (Aprobári generali si ilari-
tate.) —

„Mai am se respundu la una intrebare
ce se reporta la unu casu speciale, ce si me-
rita tota atentiunea. Dlu Babesi dice adeca,
ca partia liberala din Carasiu s'a constituitu
din oficiu, dupa cum areta unu documentu a
unui jude amminstratoriu.

„Eu o spunu, ca nuscui despre asta no-
micu, decatu co-mi spuse dlu Babesi; dar
chiar de ar fi basata asertiunea ca acolu jude
a esmisa unu cerculariu in caus'a constituirii
partitei liberali, nici atunci nu se pote afirma
asi'a co-va despre intragu cottulu.

„Assecuru facia de acetea ca de me-
voiu incredintia ca se essercita pressiune cu
scopu de a constitui ori consolidu v'o partita
pe cale oficiale, — atunci nu voi facu nici o
deosebire, ci voi trage la voinde pre
functiunariulu ce va abusa si voi procede
contra-i dupa cum cere legea. (Aprobári.) Se
intielegs inse ca sub cercetare disciplinara
cadu numai casurile de abusare cu oficiulu,
dar nu si procedur'a ce o urma cine-va ca ce-
tatienu.

„Pana ce me voi fi informatu inse despre
acestu casu speciale se-mi ierte dlu Babesi
se nu punu pre mare pondu pe cercular'a ce
se publica in „Albina“, caci se-mi creda dlu
Babesi, ca nu ar fi bine se punu pre mare
pondu pre cele ce publica „Albina.“

„In urm'a estora rogu on. Camera se
binevoiesca a lua acestu respansu alu meu la
cunosciintia, dupa ce interpelatiunea nu intenti-
unedia desluciri la casuri specialu, ci cere
dela mine ce nu potu se facu, apoi invinuesce
pe nedreptu corulu functiunariiloru din tier'a
si speciale din cottulu Temisiului, er despre
casulu concretu ce se aduse in interpelatiune,
cu inea nu am cunosciintia, dar voi se pur-
cedu contra abusatului dupa asprimea legii
catu ce se va constata abuseru.“ (Aprobári.)

Ia acestu respansu Babesi face o mul-
time de reflexiuni, dintre cari reproducemu
urmatóriele:

„Dlu min. n'a cuprinsu spiritulu interpe-
latiunii mele; (in partea guvernialu mani-
festare de ilaritate !)

„Nu este pentru prim'a ora, ca astfelu
mi intempinati o reconoscere de adoveru; dar
eu vorbescu seriosu, si repetu, ca dlu min.
bine a priceputu, cumca eu n'am pusu princi-
pale temei pre casurile specialu ce am
adusu numai ca de ilustrate, ci pre acea trista
imprejurare, ca la noi, in vietia publica mo-
ral'a este in decedere, ceea ce eu tienu de unu
reu forte mare. Si acesta nu eu descoperu,
nu eu amintescu celu d'antaiu, ci au facu'to
altii nainte de mine, fora ca se fie fost ei
timbrati de calumniatori. Este — vedu bine,
lucru de pricepere si de sentire. Concedu ca
pote cine-va se aibe si alta ideea despre mo-
ral'a publica, dupa cum i va fi cultur'a ani-
mei; eu inea romaniu tienu, ca — unde
guvernulu si cu dregatorii sei astelii se
porta la aplicarea legiloru, incatu poporulu
se semte vatematu si opiniunea publica i da
dreptu, si acesta opiniune publica se mani-
festa prin diuaria — nu numai prin „Albina“,
ci prin mai tote foile, chiar si ale guvernialu,
prin acesta se dovedesce ca moral'a publica este
stricata si ca poporulu sufore, caci credintia
lui in onorabilitatea organeloru de statu
scapeta!

„Nu eu sum celu d'antaiu, carele am ob-
servatu si pronunciatu, cumca cott. Temesi-
ului este dintre tote partile tierii, partea cea
mai reu administrata; deca ar fi fericitulu
Sava Vucovicu inca intru noi, ar pote mar-
turis, de cate ori a suspinat elu pentru ad-
ministrarea cea rea si nelegiuita a comitatu-
lui Temesiu! Deca dlu min. nu scie de acé-
sta nemica, — nu me miru, caci densulu pu-
ruria a fost departe de acele parti.

„Dar eu introbu: Cum ore este, de nu
adusei eu atatea plansori, si nici in „Albina“
nu se producu — din partile Biharei? caci
— prenumoranti si corospondenti are „Al-
bina“ si acolo, tocmu casi in partile Tem-
siului!

„Se binevoiti a crede, ca deca eu veniam
la cuventu — cu ocasiunea desbaterii gene-
rali asupra bugetulu pentru anulu curinte
apoi cu privire la program'a dnu Tisza, a mi-
nistruulu de interne de astadi, mi-sprimamu
dorintia, ca se vina la carma — macar si nu-
mai, ca dora va introduce o administratiune
politica macar ca cea din Biharia. De ael dlu
ministru se pote convinge, ca eu nu atacu
din cugetu reu pre nime, nici „Albina“ nu
aduce scri despre abuseri si despre nemo-
rala, unde atari nu se manifesta, — mai alesu
astadi facia de acestu guvernii, de la carele
pe temeiulu sonoreloru promisiunii ce facu,
asteptam cu incredere, ca va respecta si va
face se se respecte legile cu rigóre.

„Eu — nu m'am plansu nici o data pou-
tru aplicarea cu rigóre a legiloru, nici chiar
atunci candu acele legi au fostu in contra
nationalitatiloru. Respectati legile, si nu se vor
face plansori pentru demoralisare prin des-
considerarea loru!

„In din acestu obiectu n'am voitu să facu cestiune de nationalitate; ceea-ce nu se pōte negā — e, cā printr'o administratiune buna, onorabile, cāsciga tōte poporale, si asiā si nationalitāte, procum de alta parte perdu tōte si demoralisarea se estinde peste tōte prin aplicarea nedrōpta a logiloru asupra afaceriloru loru. Si eu repetiescu aci, cā o tiēra, unde moral'a publica nu se ia seriosu si nu se respecta, nici candu nu se va desvoltā de statu de dreptu, statu de civilisatiune.

„Pe amenintāriile d-lui min. eu nu dau nemic'a. Eu sciū, cā unde se folosescu atari, acolo lipsescu alte argumente morali. Omulu pana ce are argumente logice, nu-si ia refugiulu la amenintāri.

„Eu, candu mai dilele trecute luāi cunoșciintā despre respicāria d-lui ministru, cumca „natiunea magiara are inca destula potēre, pentru d'a s'afirmā pre inamicii sei,“ — marturisescu cā — m'am bucuratu. Dēe Ddieu sē fie asiā — nu numai, ci — cā dlu min. sē si conōsca, cā — cari, unde sunt adeveratii iuamici ai patriei; si atunci de secur va gasi pre accia, cari — ucidu moral'a publica, cari compromitu onōra magiara si numelu bunu alu tierii naintea lumii!

„Insinuatuniua d-lui min. cā eu asi fi atacatu pre cineva prin interpelatiunea mea cu calumniu, trebuie sē o respingu cu tōta resolutiunea. Eu n'am numitu nume, ci am insiratu fapte. Poftinu, corcatati aceste fapte!

„Ce se atinge de respunsulu d-lui min. la puncturile 4 si 5 ale interpelatiunei mele, anume la cererea mea cā sē dispuna in sfer'a de activitate pentru salvarea dreptului periclitatu alu alegitoriloru prin stergeri cu gramad'a din listele electorali. — trebuie sē constatu, cā dlu ministru n'a luat in socotintā argumentele mele. Sciū eu prē bine, cā instanti'a ordinaria competentē este Curia regia; da, in casuri, candu se luca de o procedere ordenaria; candu insa din procedere se vede urmata o sistema, carea face neposibile remediulu ordenariu legale, — precum eu tocmai am avisatu, atunci — erodu cā este detorint'a ministrului d'a intrevēnt. Sē punem cā dlu min. s'ar convinge, cumca — 10,000 de cetateni intr'unu comitatatu s'au lipsitu printr'o pasire arbitraria a comitatului de dreptulu loru constitutionale, — intrebū: pōte aci se fie verb'a de apelare la Curia? (strigāri: de ce nu?) — De aceea nu, pentru cā dupa lege avēndu a se scrie si instrua pentru fie-care alegatoriu stersu — apelatiune separata, pe intregu teritoriulu acelu municipu nu se gasescu atāti advocati sēu scriitori precepatori de lucru, cari sē compuna atātea plansori, cari pentru unu satu sē scrie cāte 3—400 de apelatiuni la Curia!

„Binovoiti a reflectā, cā aici in Budapesta unde este atāt'a inteligētia concentrata, si unde nu s'au facutu stergeri cu gramad'a, totusi pentru reclamatiuni in fie-care cercu s'au pusu advocati speciali spre apărare dreptului alegitoriloru: dar — cum mīle de poporu sē-si scie apără dreptulu atacatu — dora dupa sistema?! Eu deci am doritu si dorescu din partea d-lui min. cā in astfelu de casu, precum este celu descrisu de mine, densulu din nobilitatu seu oficiu sē intrevina si examinandu lucrulu, dēca in adeveru ar affā cumca actulu despoierii de dreptu s'a comisu din sistema, atunci dlu min. dupa dreptulu seu de suprema inspectiune sē dispuna cele posibili pentru salvarea dreptului cetateniloru. Modulu a-lu indegetā, n'a fost chiamarea mea; atāt'a insa am fost convinsu, cā dlu min. indata ce s'ar convinge despre abusu, si ar voi vindecarea reului, cu mintea sa cea agera va affā modulu corespondiatoriu.

„Acest'a a fost spiritulu intrebării mele.

„La unu altu punctu alu interpelatiunei mele, despre decaderēa moralitātii publice prin abuzuri, dlu ministru binevoiescu a intrebā, cā — „bins, dar ce ar fi sē facu densulu chiar dēca ar reconōsca, cumca assiste reulu cāu mēca a nemoralitātii in administratiune? Dora sē tramita comitari regii in acele timenturi pentru restabilirea moralei?

„Eu mai susu aretāi, dar si in interpelatiune am indegetatu, cā — de unde tiēnu eu sporirea reului. Credu cā dlu min. reconōsca, cumca la noi lipsescu unu tribunalu superiore administrativu, ca foru competentē in casurile de desconsiderāri de legi in administratiune, si cā — plansorile se examine si

decidu prin vicecomite, resp. prin reprezentanti'a municipale, totu cu influētia acelorā, in contra cāroru sunt ele indreptate! ēr candu ele mergu la ministeriu, apoi se asculta totu acele organe si totu votulu loru se ia de cinosura. M'am sprimatu, cā si pana s'ar infintia unu atare tribunalu administratiune, celu pusinu in ministerulu de interne o sectiune speciale sē fie sub presiudu ministru-lui sēu alu vre-unui altu barbatu de incredere, carea sē fie in stare a examinā si remediā tōte astfelu de plansori, măcar eu gramad'a de ar veni, si sē dēe legii vatemate satisfactiunea necesaria. Am vrutu, cā dlu min. sē pricōpa, cumca administratiunea este defectuōsa si sē reconōsca marea necesitate de o ingrigire in acēsta privintia.

„Precum deci din tōte acestea m'am convinsu, cā dlu min. in principale bine nu a cuprinsu interpelatiunea; asiā d'alta parte me convinsei, cā dlu min. mi-a luat'o in nume de reu, si — spunendu cā am facut'o din intentiune rea, a respunsu mai multu asupr'a acestei pretinse rele intentiuni, decātu la puncturile mele de intrebare si la adeverat'a mea intentiune patriotica, prin urmare cu astfelu de respunsu nu potu sē fi multiamitu de feliu.

„On. Casa — binevoiesca a luā la cunosciintā respunsulu ministrului; dar eu o rogu sē bage bine de sēma, cā mai curendu sēu mai tardiu se va convinge, cumca eu am avutu deplina dreptate, candu am reflectatu, cā la noi pentru peccatele administratiunei moralitate publicā patimescu si cā acēst'a este unu mare reu pe tiēra! —“

Dlu min. Col. Tisza, sub impresiunea acestoru reflexiuni nu potu a nu se scolā inca o data si a spune, cā — dreptulu de plansōre assiste si se sustiene chiar in contra decisiuniloru V. Comitelui si adunāriloru municipali; cāci de o parte este influētia supremiloru comiti, ēr de alt'a — apelatiunea este libera la ministeriu, pre cum a intonatu min. acēsta intr'o cerculara; apoi in ministeriu de multu se affa o sectiune, carea se ocupa de aceste plansori. —

(Pōte sē fie, cum dice ministrulu, nu-mai cātu apoi publiculu celu mare prē pucinu a sentitu pana acuma — atātu din influētia cea buna a supremiloru comiti, cātu si din activitate salutarā a sectiuniloru din ministeriu. Si atunci — cu atātu mai reu de administratiunea publica la noi! — Traducet.)

Cas'a luā respunsulu ministrului la cunosciintā. —

Luā apoi cuventulu ērasi C. Tisza, cā sē respunda la interpelatiunea lui A. Trifunatiu carea am atins'o in estru in urulu precinde la siēdint'a de joi 20 I. c.

C. Tisza dice: „Mai voiu sē respundu si dlui deput. A. Trifunatiu, care invinū pre capitanulu din Chichinda-mare, cā la o adunare de alegatori pentru candidarea de deputatu se obruse cā din oficiu de presiedinte, ba la fine enuncia o conclusiune cu carea nime nu sē convoise, si impedeā totu pe cale oficiale o adunare din nou a alegatoriloru.

„La intrebările ce deduse inse dlu deputatu din aceste imprejurări nu potu sē respundu directe, cāci n'am avutu tempu se-mi castigu informatiunile necesarie; dar fiindu spre finitulu sesiunui dietali, affa de lipsa totusi se respundu si anume prin donotarea principiului ce me va conduce totu de a un'a intrebare impurjării. Eu ađeca tiēnu cā fie care functionariu, ce ce cetatianu are dreptulu seu de alegere, pōte sē participe si sē-si spuna al parerea in adunāriile electorali, dar nu are dreptulu sē abusedu de oficiulu sēu facendu presiune ori prin person'a sa ori prin cele subordinate sie.

„De aceea cātu ce voiu fi incunosciintiatu, cā vr'unu functionariu abusedu de pusetiunea sa facendu presiuni, lu-voiu avisā la detorintiele sale si voiu purcede dupa asprimea legii facia de elu. Asemenea voiu urmā decisi in casulu presente, dupa ce voiu castigā informatiunile necesarie.“

A. Trifunatiu se declara indestulitu cu respunsulu ministrului, ēr camer'a lu-ia la cunosciintā.

Dupa acestea se respunsera din partea ministriloru unele interpelatiuni de interesu secundariu.

Apoi luā cuventulu min. C. Szell, cā sē respunda la interpelatiunea lui V. Babesiu in caus'a paduriloru din confiniulu militare provincialisatu.

C. Szell dice: „On. Camera! Dlu depot. Babesiu indrepta catra min. finantielor inca in augustu anulū trecutū o interpelatiune in obiectulu segregării paduriloru din confiniulu militarē provincialisatu. Acēsta interpelatiune este impartita in cinci puncte. Voiu se respundu deci la aceste cinci intrebări.

„Dlu Babesiu, intrebā. cā are min. finantielor cunosciintā despre rezultatulu activitātii comisiuniloru ce luca de 2 ani in obiectulu segregării paduriloru din estuine si cari comisiuni — un'a centrale in Temisiora, ēr alte dōu locali, in Biserica-alba si Caransebesin — sunt impreunate cu fōrte multe sponse? Si daca are: sē dēe deslucirile liniscitōrie, cā au naintatu cu lucrārile si se apropia de finitū; ēr daca nu ar fi in pusetiunea sē dee atari desluciri: aplicatu e o sarguē inchiatārea lucrāriloru comisiunii silvanali din confiniulu militare provincialisatu?

„Eu respundu la ast'a, cā lucrārile acestoi comisiuni sunt fōrte ponderose si de aceea ele ceru multu studiū; dar cu tōte estea ele nainta rapedo.

„Comisiunile si-au inceputu lucrarea conforme articulu 30 de lege din 1873 inca in acestai anu si fiindu cā sponse segregării le suporta statulu, guvernulu s'a si ingrigitu sē se nainte cu lucrārile pregatitōrie cātu de iute. S'au si mesuratu dejā cele 540 de mī jugere catastrali si s'au pregatitu si tramesu la ministeriu si mapole cea mai mare parte. Apoi s'a lucratu si la pretiura paduriloru si anume se inchiatā si acēsta lucrare asupr'a 260 de mī jugere catastrali, cari apartiēnu tēntulu din fostulu regimentu serbo-banaticu, ēr restulu ce apartiēne celui romano-banaticu inca nu se potū pretiui. Astu-feliu in părțile serbo-banaticē se va incepe segregarea inca in 1875, ēr in cele roma-no-banaticē inca se va incepe cātu de curendu, dar dupa greutatele incurtarei lucrului nu mai iute de finea anului 1876. — Acēst'a mi-e respunsulu la punctulu primu.

„A dōua intrebarea e cā am cunosciintā cā in unele părți, anume la Ogradena si Bozovici — contra intiolesului articulu de lege 30 din 1873 — padurile cele mai aprōpe de comune se vendu la intreprinditori straini, desi aceste conf. acestui articlu de lege ar fi sē cada in partea comunelor la segregare, si apoi se vendu inca eu pretiuri bagatelo, ēr locuitorii capeta lemne numai cu greu si prelanga pretiuri mari, si astu-feliu poporulu se scurtea in dōue tipuri in dreptulu seu?

„La aceste respundu, cā inca din inceputu s'a facutu o impartire provisorā si in urm'a estei-a statulu folosescu din partea sa vedindu padure, precum si comunele din partea loru si-acopru lipsele. Partea ce o folosescu statulu in se nu este aproape de comune, si in specia spunu cā padurile cele folosescu la Ogradena si Bozovici nici nu vor sē le capote la segregare acele comune, ci vor cadē pe partea statului. Dar si ce viude statulu din partea sa, vīndu in urm'a unoru contracte mai vechi, si fiindu cā se vendu asiā lemne in cantitāti mari, si pretiulu e mai ne-insemnatu Apoi si locuitorii folosescu din partea loru pentru trebuintiele de tōte dilele, dar de vreu sē negociēd si ei cu lemne, — atunci trebuie sē platēca tass'a anumita si anume mai mare, cāci ei negociēdia nu in cantitāti mari, ci in detaiu.

„Astu-feliu dara nu se luca prin organele statului sē se despoie poporulu de cea ce i-ar cadē in partea sa la segregare si nu i se faze nedreptate prin tassarea lemneloru, cu cari negociēdia.

„La intrebarea a trei-a, cā ce se face cu banii ce incurgu din tassele prescise, respundu cā se considera de venitu alu statului cas'i ori ce alta perceptiune dupa padurile statului, dupa ce proprietariulu acestoru peduri este statulu si dupa ce acele tasse nici nu potū avē alta destinatiune, cāci statulu suporta greutatele administratiunii.

„La intrebarea a patr'a, cā am eu cunosciintā de procedur'a cea nemilōsa, de robotele ce se impunu locuitoriloru — respundu cā de acestea nu seiu nemic'a, dar nici nu assiste, ci cine fura lemne se pedopsece cu bani, ēr nepotendu platī sē con stringe sē lucre. Acēsta procedura in se corespondietoria si o aprobu. De aceea protestu cu tōta resolutiunea contra spresiuniloru, cā organele statului asuprescu in acēsta privintia popo-

ru si-lu punu la roboto; astu-feliu nu affa de lipsa sē dispnu sē fie mai cu blandietia facia de locuitorii si n'am sē dispnu sē se observe barem legea — dupa cum cere dlu deputatu Babesiu — cāci si in asta privintia se implenesce legea. Dlu deputatu se fece aci procatoriū nechiama'tu a unei cause nefundate si se vede a pretiul nepedepsirea omeniloru disordinei si nemoralei, cele ce le combate la alte locuri cu atāt'a focu.

„La intrebarea cā unde incurgu muletele de prevarecatune — respundu cā aceste competu proprietariulu paduriloru si fiindu cā proprietariu a parte este erariulu, acele mulete cergu in cass'a statului, care suporta si sponse de administrare. Comunele nu potū se capete nemic'a din aste mulete, cāci pan'acū proprietariu alu paduriloru e statulu si elu pōrta sponse, si asiā si muletele trebuie sē incurga in cass'a sa.

In urma deci insemnu, cā dlu deputatu Babesiu in interpelarea sa peste totu aduse lucruri ce contradicu adeverulu si prin asta procedura nu face servitiu nici moralei publice — ce intona atāt'a — nici ordinei, nici securitātii de avere si nici locuitoriloru ce crede a-si aporā. — Asu-feliu rōga camer'a sē-i iēa la cunosciintā respunsulu.

V. Babesiu reflectā, cā prin interpelarea sa a doritu sē se dēe deslucirile necesarie in acestu obiectu de importantia si de a cea numai o feco, cā sē se faca de chiaratiunile din partea competentē. Starea lucrului si plansorile nu su s'ornituri de la sine, ci sunt informatiunile fideli ce le primu dela poporatiunea interesata si aceste si-tiēnū de detorintia a le spune dlui ministru in facia tierii si a cere vindecarea reului.

Dupa aceea spune, cā atātu interpelatiunea sa, cātu si motivarea la ea a publicat'o in „Albina“ inca in anulū trecutū, ēr de atunci pan' astadi poporatiunea interesata i a aprobatu tōte cāte sustienū; de aceea sustiene acū, cā min. I. le in erōre candu combate adeveretatea celoru cuprinse in interpelatiune.

Reflectā apoi in urm'a estora, cā este ne corespondietoriu a-i luā in aume de reu aceea, cā elu fu interprete fidele alu informatiuniloru ce primu de la interesati si promise cā va publicā si respunsulu ministrului chiar ca si interpelatiunea sa, cā astu-feliu sē pōta poporatiunea judecā unde e adeverulu.

In urma protesta contra insinuatuniiloru ce i se facu, cā ar provocā miscări contra moralei publice, a dreptului si legii; se mira cum de i se facu neinteruptu atari invinuri, candu elu la tōta ocaasiuna accentua sustinerea moralei publice si pretinde respectare dreptului si a legii din partea cārmaciloru tierii, cari totu promitu aceste, in se fora de a si implēnt promisiunile. —

Luā ērasi C. Tisza cuventulu, cā sē respunda la interpelatiunea ce i feco joi la 21 I. c. deputatul L. Costici, si anume in caus'a unui conflictu ce se isca intre comun'a Giurgevo si judele administrativu de acolo, in urm'a carui a est'a tractā pe locuitorii de rebeli si si purcede contra loru cas'i contra unoru rēsculati.

C. Tisza espune in scurtu cele intemplate. Comun'a Giurgevo ađeca vol, cā sē se delature din functiune reprezentanti'a si antist'i actuale, cāci a aspiratu dejā terminulu de trei ani. Celoru ce coreau ast'a in se li se reflectā din partea judelei administrativu, cā restaurare noua — conforme legii — in părțile ce se anesara din fostulu conf. milit. la comitate are sē se facu numai de o data cu cele din intregu cōtulu si anume in 1876. Dar aceste desluciri nu ajunsera, ci multimea cerrea implēntarea cererii, amenintandu a-si face ea destulu, daca nu i se va implēnt cererea. De aci apoi si urmā, cā — nepotendu-se face destulu acestei cereri — poporulu se adunā in glote si amenintā cu asaltu asupr'a Casei comunale. Astu-feliu judele administrativu — nepotendu liniscē omenii prin vorbe — chiamā aci potere armata pentru sustinerea liniscei, invitā pe judecatoriulu cercuale sē faca inchiatiune, se arestara capii turburării ca contributori ai liniscei publice si actele de cercetare se stramesera procurorelui. — Apoi continna:

„Astu-feliu standu lucrulu respundu dlui deputatu, cā judele administrativu me incunosciintā despre turburare indata, ēr mesurile ce luā sunt potrivite; deci nu porta judele nici o vina si nu se templā nemic'a in

urm' neglijenței acestui-a. Asi adara nu am si nu pota se intreprinde nemica contra estai-a, ca celi si impleni detoria la tempulu seu si pe cale legale.

"Cumca judecatoriuu urma invatariu iudelui administrativu trebuie se aprobu, de ora ce a cel'a nu fu instrumentu cestui-a — dupa cum dice dlui interpelante — se i ajute a-si exercia o potere discretianaria, ci fu indetoratu a lua sub cercetare casulu dupa ce doue dile se repetise turburarea.

Ma observu inca ca e ne-indreptatita cererea dlui interpelante, pentru presentarea unui proiectu, care se fie la noi casi o Habeas-corpus-lege, dupa ce la noi libertatea personala este garantata. Pentru unele casuri in care nu se prevediute, inca se vor lua dispu-tiuniu codicole penale. De altu-mentrea Habeas-Corpus acta nicairi nu opresce a lua sub cercetare pre nerespectatorii de legi.

Astu-feliu aprobandu tota procedur'a judelui administrativu roga se i se ide la cuno-sciintia respunsulu.

L. Costici reflecta, ca procedur'a ministruului este unilaterale, de ora ce crede cuviinteloru judelui administrativu fora a si dispusu o cercetare noua, dupa ce i s'a spus prin interpelatiune ca locuitorii nu au recursu la amenintiari, ci numai protestara contra arbitriului judelui.

Dupa aceea si sprime para de reu, ca guvernialu nu viesce a se ocupa nici de catu cu afacerile fostului confiniu militare, ci i ace a le totu amena.

In urma se pronuncia, ca nu ia spre scitua respunsulu si roga pre ministru se dis-na se se cercedie din nou lucrulu.

C. Tisza reflecta, ca min. e detoriu se spuna cercetare din nou numai candu se ce apelata, cea ce pan' acu nu a primitu in asta cauza. Respunsulu lu-lua majoritatea spre sciintia.

(„Este unu adevratu scandalu, candu intr'o tiara constitutionale, care — n'are lege despre dreptulu de casa, n'are lege pentru pelitia, pentru incolatu, pentru apierarca drepturiloru civice, — cu unu cuventu n'are o litera, carea ar da cetatianului scutulu necesariu, ca se nu-lu pota aresta ori-ce constableru, chiar unu nebulu, si se nu-lu pota tiena ori care organu politiale — dupa draga voia sa inchisu, ori catu de lunga, — este unu adevratu scandalu, candu intr'o asi tiara ministruu dechiaru: ca — legile dau destula garantia pentru libertatea individuala a cetatieniloru o „habeas-corpus“-lege ar fi de prisoru!“ — Asteliu se espepora „Pest. Journal“ de domineca asupra respunsului de mai susu alu dlui min. Tisza la interpelatiune lu Costiciu.)

Dupa aceste urm'a: desbaterca asupra modificariiloru in regulamentulu Casei, cari se desbatura pana la finea siedintiei, inse nepotendu-se fini se tiena siedintia si dupa amedia, candu apoi se fini desbaterca asupra reportuluu comisiunii ce revediu regulamentulu Casei. Altu ceva nu se desbatu in siedintia de astadi. — (Reportulu din siedintia de sambata lu-vom publicu in nrulu viitoriu.)

Inchiderea Dietei unguresci,

luni la 1 ora de mediadi, in sala museului, care totu o data este Cas'a magnailoru, se essecutu cu o sol-nitate ore care.

Ma nainte ambele Case tiena siedintie pentru sine, intru cari se publicu unu lungu siru de legi sanctionate, apoi presiedintii si-rostira discursurile lor de — adio!

Am statu si ascultatu cu atentiune lungulu discursu alu d-lui Col. Ghiczy, in Cas'a deputailoru, si — a cuprinsu profunda intristare, candu me convinsei, ca — nici acestu veteranu politicu nu mai are cuvenita pricepere si consideratiune a imprejurariiloru. Vorbi o ora; eparu cate tote, mai tot neplacute — din vieti'a acestei Diete, aminti de

totu feliuu (de interese si fatalitati, marse pana a-si, pita de puseu, nea sa in scaunulu presidiale si a face cortesia pe partea celoru astadi la potere, si inca printr'o absurditate cu cornu legandu feribrea patriei de in-vingerca — sustinerea partiei fusionate; dar de — inpartaten, tierii, de poponale, magiare, bietele de ele, nu atinse cu unu, cu-ventu, casi candu ele par mai fi, casi candu ele prin escese de demoralisarea, desatulu dnmiloru — ar fi disparatu din lume?)

Assemblea cuventulu de mehoiere alu MSale, cetau dlu ministruu presidiantu b. B. Wankelm — firsce er conceptiune a celoru de la potere, — nu scie se amintesca, se dica o fapta, unu incidinte adevratu placutu seu baigaletoitu pentru poporu peste totu; ba in caturpentru poporale nemagiare, apoi — specializate, pentru Romani, prin citarea Universitatii din Clusiu, ca unu institutu de cultura mai nalta, si a legii electoralu ca o reforma buna, si totu asi prin citarea desfiin-tarii fostului continiu militare, spre scopulu de libertate si civilizatiune, — elu suna ca unu cutitu implantatu in anim'a nostra!

Apoi ni se ia in nume de reu, ca ni sangera anim'a, si — ni se cere se saltamu de bucuria, pentru loviturile de morte! Dar asta — domni magiari nu ne-au invetiariu, in desast-re lor, cu esemplulu lor.

Cu unu cuventu, nici presiedinti i am-beloru Case, nici domni ministri prin gur'a monarchului, nu fusera in stare — a ni areta catu de pucinu, adevratu bine, adevratu progresu, adevratu folosu, dupe activitatea, acestei Diete, a carei Casa representativa, a'esa nainte de trei ani prin cele mai mari sfurtiari, abu-uri, corupțiuni din partea celoru de la potere, perdu atata timpu prin dispute si certe de partie, costandu tierii peste trei millionu de florini!

Nici foile — chiar ale domniloru, nu scie se dica ceva de mare lauda dupa si pen-tru acesta Dieta; totulu ce redica si lauda unele — este fusiunea partibeloru, precandu altele tocmai acesta o tiena de — cea mai mare nefericie a patriei!

Noi — nemoral'a, siovinismulu si cialatanismulu domniloru tiena mu de — nefericiea tuturoru poporulu, a monarchiei, a Tronului!

Un'a dintre foile germane principali de aici, („Ung. Ll.“) dice ca — nu una data, — noi, provocandu-ne la notiiele positive din trecutu si la — memor'ia tierii — dicemu, ca — de multe ori in cursulu acestoru trei ani, masin'a statuluu magiaru a venitu in confusiune si — opiniune publica a enuciatu, cumca — acestu regimu si cu parlamentulu magiaru nu mai e in stare, a conduce destinele tierii si mai vertosu a scapa tier'a de grelele sale nevoi.

Si — tocmai acesta judecata a opini-uci publice, si sentirea peste totu a acestoru grele nevoi, au fost caus'a, si indemnulu, din care fusiunea intemplata iutru partiso s'a aplicatu si justificatu, si a proruptu manifestarea de sperantia si incedere — asi dicendu gene-rale — pentru noulu regimu, numitu libe-rale. A fost intr'adeveru incidintele desperatuluu ce se lupta cu undelo si care spre a-si scapa vieti'a se apuca de totu paiulu! Dar — paiulu nu ajuta!

Poporulu nostru, alegatorii nostri, din tote acestea cacsiga convingerea, ca — tote promisiunile cate li-au facutu domni — aci trei ani, pentru sine si recomandati lor, au fostu curatu numai amagiri. Usturari, imbunetati adeverate pentru poporu, au propusu si certu numai partit'a nationale opozitionale si cea din stanga extrema, mai catru urma si partit'a lui Sennyey; dar aceste partite tote impreuna sunt multu mai mic, de-atu ca se pota elo invinge; v'occe lor este v'occe in pustia. De aceea — poporulu, acum de nou fiindu chiamatu la alegere, deschida-si ochii bine, si — atega-si adevirati binevoitori, adevirati amici!

Aradu, 11/23 maiu 1875.

(Reconstituirea Romaniloru din urbea si comitatulu Aradului in Reuniune politica nationala liberala; — Poftele malcontentiloru da fusiund cu magiarii. — Amenintiari de d'solvere prin politia.) Joi'a trecuta, adeca alalta ieri, in 9 l. c. se observu, cum de multu nu s'a mai veditu, pe stratele orasiului nostru multime de tieranii din provintia, printre ei preoti si carturari, ce toti venisora, pentru adunarea Reuniunei. Strat'a domnesca era plina, si multime mergea spre localitatea dlui Georgiu Dogaru, cetatianuluu binemeritatu, la aie caru Case spatiu'sa sala, ce deusulu anume a facutu pentru intrunirile nationale, asta data nu ajungea a cuprinde pre toti ce venisora.

Desi — cum se vorbesce, dlu Sida, notariulu Siriei latiso faim'a cu politia e avsatu, conformu ordinului e la emisu ministruu de interne, a imprasce adunarea, — totusi — afora de cativa „voicosi, dar fricosi,“ adeca slabi de angeru, multime nu se lasa sedusa seu intimidata, ci si-cauta de treba, — con-statandu cu zelu laudabile Reuniunea de de-plinu restaurata si reconstituata.

Presiedintele, advocatulu Nicolau Phi-limonu, deschise siedintia prin o cuventare insuficientu aplaudata mai de multe ori cu se tratesca, desfasurandu scopulu si necesitatei intrunirii Romaniloru intre actualele imprejurari, critice ca nici candu. Se-landuse apoi dlu Sida, si-dede truda pentru d'a capacita la fusiunare cu partid'a liberala a magiaru iudailoru; inse nime n-ulu ascult'a, ba ca unu nemernicu i se lua cuventulu.

S'a discutatu asupra tientei Romani-loru in congregatiunea comitatensca ce avoa locu mane-di vineri, si s'a statoritu a staruf ca se se alega in comisuniu catastrali catu mai multu barbati romani, nedependenti. — Numerulu membriloru comitetuluu cen-trale s'a aflu cu cale a se reduce dela 150 — la 70, dintre cari in fie-care cercu electo-ralu se operodie cate di-ce insi, si cate unulu seu duoi suplinti se fie in reserva.

Comitetele filiali de pana acuma vor fi inlocuite prin cei 10 membri ai comitetuluu centralu, cari sunt avisati a intreprende pasii necesari pentru pregatirea alegoriloru de de-putati dietali prin respectivele cercuri elec-torali. — (Alegerile membriloru in comisuniu catastrali se efectura in cogregatiunea de ieri, dar — cum areta list'a o o publica „Alfold“ de astadi, romanii sunt catu se pote de reu reprezentanti.)

Notabile este declaratiunea dlui Alessiu Popoviciu, advocatu din St. Ana, prin care respica in adunare, ca desu disgustatu de spir-itu de insolentia si indiferentismu ce s'a manifestatu in sinulu Reuniunei de pana acuma prin unii malcontenti, cari sub man-teu'a nationalismulu si-castigara favoruri dela omnipotintii dilei, totusi vedindu acuma reinoirea Reuniunii si insuficirea ce se manifesta facia de situatiunea politica, se ingagedia de nou cu bucuria, si promise conlucrare din totu adinsulu.

Ve potu ascuru ca la acesta adunare luara parte celu pucinu ca la 300 insi, dar mai toti din provintia; er intehginti'a si na-dragarii nostri aradani, afara de vro 2—3, au escelatu prin absintia!

Se recunoce de toti, ca rezultatu aces-ta in mare parte e efuincia si efectulu in-pintenarii si a interpretariloru situatiunei, ce se fece mai deunadi, candu cu ocaziunea sinoduluu dlui Babasiu — ca ospe in confe-rintia, luandu cuventulu esplica adevrat'a situatiune. Acele cuvinte, cumu se vede, — afara resunetulu meritatu.

Ce va mai pote face acesta Reuniune, si cum i voru succede actiunile — nu potemu prevede; dar deca toti vomu nisul la con-lucrare solidara, desbracati de patim'a am-bituinci si a separatismulu, speramu ca bunulu Ddieu va fi cu noi si cu sant'a nostra cauza!

O a dou'a corespundintin despre aduna-rea politica a Romaniloru din tinentulu Ara-dului, ni comunica ingrig'ile ce au fost cu-prinsu pre ai nostri — cele ce publicaseramu noi despre ordonatiunea ministruu de in-terne in privintia dreptulu de reuniune, te-mendu-se adoca, nu cumva pe temeulu vre-unei interpretari a acelei ordonatiuni polit'a locale se impedece adunarea si chiar se dis-solve Reuniunea.

Facia de aceste temeri, precum ni se comunica, dlu presiedinte alu Reuniunei Ni-col. Philimonu n'a lipsitu a observu tote posi-bilile precautiuni si asi pentru ori-ce casu a ase-ura tienerea adunarii; er noi din parte-ni venimu a aduce la conosciintia publica at'a, ca — chiar dupa deslucirile dare de dlu min. Colomanu Tisza in siedintia Casei represen-tative de sambata trecuta, la interpolatiunea d-lui Dr. Miletiacu, ordonatiunea amentita nu se va aplicu la reuniunils si resp adun'ile politice efemeri de partita, adeca a acoloru intruniri, cari nu sunt constituite si stabili-sate in permanentia, pentru scopuri continue, ci numai pentru certe ocaziuni, cu o activi-tate periedeca accidentale.

De altminte — ori-cum se fie, precau-tiunile sunt bune, si dlu presiedinte alu Reu-niunei politice nationale a Romaniloru din partile Aradului — este barbatulu precauti-niloru. —

Sabiu in 23 maiu n. 1875.

Confortint'a romana de astadi a intru-nitu aprope la 200 de individi, din tote par-tise Transilvaniei; s'au tienutu mai multe consultatiuni preliminarie; apoi au urmatu desbateri catu de infocate. Paua la 2 1/2 ore dupa mediadi abi'a s'a constituitu buroulu, sub presiedintia dlui Dr. Ratiu; s'au alesu pre urma o comisiune de 17 membri ce se statoresca o programa ore-care, pentru pro-cede la desbateri. Pe la 6 ore se va conti-nua siedintia publica.

Din cate se manifestara pana acuma, politica de passivitate absoluta — are si-an-sele cele mai mari. Parerile contra acestei'a sunt aperate de forte pucini si cu forte mare reserva, firesce pentru lips'a de ori-ce argu-

mente faptee din partea potestatii si politi-cci de statu! De altcum solidaritatea se ac-capta de toti — afora de unulu, care s'a de-chiaratu de repetite ori, ca densulu, sub nici unu pretiu nu pote se si-supuna parerea de-oisuluu maioritati, presupundu mortisnu, ca acestu decisu are se reesa in contra opiniuni sale individuali. *)

Varietati.

† (Necrologu!) Parintele Nifonu, metro-politulu-primate alu Romaniei, a incetatu din vieti'a in 5/17 maiu a. c., ser'a la 5 ore, in etate de 78 ani. „Allg. Augsb. Z.“ ni spune, ca acestu inaltu bisericanu a fost peste totu amatu si stimatu si ca dupa densulu a re-masu 400.900 galbeni bani gat'a, in favorea statuluu romanu. Dare-ar Ddieu se fie! In totu casulu noi am doru, ca de successoru se fie alesu unu barbatu cu virtuti mai cuvenite capuluu ierarchiei bisericesti romane; er pe repositatu, dora celu din urma, carele si-a cumportatu scaunulu pre bani, — Ddieu se-lu ierte si se-lu prim'esca intru Imperati'a sa!

Dupa descrierea aduse de foile din Bu-curesci, immomentarea i s'a esecutatu cu nepusa pompa oficiale, aproape ca unu dom-nitoriu! —

†† (Schimbarea ministriulu austriacu.) Atat'a este de insemnata si importante schim-barea intrevenita in ministeriulu Cislaitaniei, incatu desi ea este de 6—7 zile, noi nici nu luaramu conosciintia de ea. Luerculu e, ca — bietulu Banhans, ministruu de comerciu, celu atatu de reu blamatu in procesulu Offenheim, in fine totu trebuu se-si ide demisiunea, er in loculu lui fu numitu „Hlunecy, ministruu de papa aci la agricultura, in fine in loculu acestuia se iuse generalu, abi'a de 33 ani conte Manfred. Cerpela e gat'a. —

* (Foia oficiala) de astadi publica numirea d-loru Dem. Bonciu pentru Aradu si Mih. Besa-nu pentru Lugosiu, de notari publici. Lucru vechiu, dar amenatu pan'la dissolverea Dietei!

o (Multamita publica.) Subscribulu tiene de a sa detorintia, a-si exprime multamit'a publica stimatoruluu domni din Nasedu, cari avura bunetate a-lu ajutoru in lipsele sale cu sum'a de 10 fl. v. a. prin stimatulu d. F. Motiocu, caru asemenea i multamesce pentru ostenta adunarii acestei sume. — Vi-ena in 23 maiu 1875. — A. Moldovanu mp.

*) Cine nu cuno-sce paserea dupa pene! —

Red.

Publicatiuni tacsabili.

Concure

Pentru vacanta statiune invetiator'esca din comuna Stu-Ianosiu, cottulu Torontalu-lui, proteratulu Versietiuului, se deschide con-cursu cu terminu pana la 15 iuniu a. c. st. vechiu.

Emolumintele sunt: salariu in bani de 300 fl. v. a.; 20 de florini 50 cr. pentru lem-ne, 6 fl. pausialu pentru scola si 2 juguri de pamentu aratura, cartiru gratis cu una gra-dina intervilana. Doritorii de a ocupa acesta statiune au a-si tramite recursele instruite cu tote documtiele necesari — prea on. d. protopopu Ioanu Popoviciu in Mercina per Va-radia.

Stu-Ianosiu, in 8 maiu 1875.

1—3 Comitetulu parochialu, in co'ntielegere cu dlu protop. tractualu.

Pentru vacanta parochia din Seceni, in protopopiatulu Fagetulu, se esrie con-cursu cu terminu de siesse septemane dela prim'a publicare in „Albina.“ Emolumentele sunt: Una sesiune urbariale de 27 jugere, stol'a si birulu dela 33 case.

Doritorii de a casiga acestu postu sunt avisati, recursele instruite in sensulu statu-tuluu org. biser. si adresate comitetuluu par-ale substerne dlui protopopu Atanasiu Ioan-oviciu, in Fagetu.

In Seceni, 31 martiu 1875.

In co'ntielegere cu pre on. d. protopopu: 3—3 Comitetulu parochialu.

Devenindu vacante statiunea invetiator'esca din comuna Surduculu-micu in protopres-videratulu Fagetulu, — prin acest'a se de-schide concursu pentru implinirea ei, cu ter-minu de siesse septemane dela prim'a pu-blicare.

Emolumintele sunt: 73 fl. 50 or. v. a. in bani; 10 meti de grau, 20 meti de cucu-ruzu, 100 lb. de elisa, 100 lb. de sare, 15 lb. de luminari, 8 orgie de lemne, din cari are a se incaldi se scola; 3 jugere pamentu ara-toriu, 9 fl. pausialu de scriu; cartiru cu doue incaperi, gradina de legumii, grasdu cu siopru si camera.

Doritorii de a ocupa acest'a statiune au a substerne recursele lor, instruite in sen-sulu statuluu org. si adresate comitetuluu parochialu, catra dlu protopresvitera At. Io-anoviciu, in Fagetu.

Surduculu micu, 15 apr. 1875.

In contielegere cu dlu protopopu: 3 - 3 Comitetulu parochialu.